

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan De Blesse-Blesdijke
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Naam: (invullen eigen naam)

Adres: (invullen eigen adres)

Plaats en datum: (invullen plaats en datum)

Bij voorkeur aangetekend verzenden

Betreft: zienswijze inzake ontwerp instemmingsbesluit dd. 13 juni 2019 over 'winningplan De Blesse-Blesdijke ' door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Als belanghebbende wil ik onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

Ter beoordeling of met een winningsplan kan worden ingestemd, wordt het winningsplan getoetst aan artikel 36, eerste lid, van de Mbw. De minister kan slechts geheel of gedeeltelijk instemming weigeren of daaraan voorschriften of beperkingen verbinden:

- indien het in het winningsplan aangeduide gebied door onze minister niet geschikt wordt geacht voor de in het winningsplan vermelde activiteit om reden van het belang van de veiligheid voor omwonenden of het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan;
- in het belang van het planmatig gebruik of beheer van delfstoffen, aardwarmte, andere natuurlijke rijkdommen, waaronder grondwater met het oog op de winning van drinkwater, of mogelijkheden tot het opslaan van stoffen;
- indien nadelige gevolgen voor het milieu ontstaan;
- indien nadelige gevolgen voor de natuur worden veroorzaakt.

Ten aanzien van lid a:

Voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit ervan.

Voor mij als belanghebbende is het belangrijk dat mijn woning beschermd wordt tegen de gevolgen van gaswinning in mijn omgeving. Een huis is allereerst een thuis, biedt geborgenheid en veiligheid. Daarnaast vertegenwoordigt het bezit, kent een economische waarde. De minister heeft in mijn regio met winning uit diverse velden ingestemd (Diever, Eesveen, Nijensleek, Vinkega, Weststellingwerf, De Hoeve, Oldelamer) maar het geheel en de onderlinge invloed hierop is niet/onvoldoende meegenomen in de risicobeoordeling. Het veld Blesdijke/De Blesse is eerder in productie geweest (1999(BLD) en 2009 (BLS) tot 2013 daarna is de put "tijdelijk verlaten". Er staat in het winningsplan op blz. 57 dat er drukcommunicatie mogelijk is tussen de **Zechstein** blokken. In het dorp Willemsoord is reeds melding gemaakt van mijnbouwschade aan 2 woningen. Mijnbouwschade is een lastig te bewijzen vorm van schade. De Tcbb zegt hierover dat het causale verband lastig is aan te tonen en dat een bouwkundige opname nuttig kan zijn. Zeker in gebieden die ingrepen in de waterhuishouding kennen. (brief Tcbb 6 september 2019) Omdat mijn woning andere gebouw kenmerken heeft dan dat van mijn burens en ook de ondergrond varieert (diepte van keileem lagen, zandlagen en veenpakketten) is voor mijn huis niet specifiek te zeggen aan welke risico's het blootgesteld wordt. Het gegeven dat de Seismische Risico Analyse (SRA) uitkomt op een verwaarloosbaar risico is slechts een inschatting van het economisch risico op omvang van schade maar zegt niets over mijn individuele kans op schade. Een kans van 1% betekent nog steeds dat 1 huis op de 100 huizen schade kan oplopen . Dat inmiddels aan 2 woningen in mijn omgeving schade gemeld is, stemt mij niet gerust. Dat genoemd wordt dat er 'slechts' cosmetische schade optreedt stelt mij evenmin gerust. Mijnbouwschade gaat langzaam. Dat gesteld wordt dat er tot nu toe geen schade toegewezen is sterkt mij in de overtuiging dat het erg lastig om het causale verband aan te tonen en ik vraag u dan ook dringend om activiteiten mbt het opstarten van nieuwe boringen in veld Blesdijke /De Blesse te annuleren en het ontwerp instemmingsbesluit in te trekken zodat (eventueel verdere) schade aan mijn woning voorkomen kan worden.

T.a.v. d: Nadelige gevolgen voor de natuur

De gaswinlocatie Blesdijke/De Blesse ligt nabij de natuurgebieden van het 'It Fryske Gea' en specifiek nabij het natuurgebied van de 'Lindevallei'. Gaswinning heeft o.a. effect op de waterhuishouding en de stikstofbelasting op natuurgebieden. In een gebied waarin veel geld geïnvesteerd is om de zgn. 'natte as' te creëren met de natuurgebieden van de Weerribben/Wieden en de Rottige Meente' kan dit niet buiten beschouwing van het ontwerp instemmingsbesluit vallen. Daarnaast kenmerkt het gebied zich met stuwwallen en veenweidegebieden en ook dit heeft effect op risico's en doorwerking. Kennis van dit specifieke gebied zie ik niet opgenomen in de risicobeoordeling van de betreffende organisaties. Ook het winningsplan besteedt hier slechts heel summier aandacht aan. De beoordeling van risico's in dit ontwerp-instemmingsbesluit zijn te beperkt genomen en de inzichten en kennis over effecten zijn inmiddels toegenomen. In het kader van verantwoorde mijnbouw vraag ik mij af of dit niet beter berekend en beoordeeld dient te worden. Dit plan lijkt niet beoordeeld te zijn m.b.t. de recente uitspraken van de Raad van State inzake Programma Aanpak Stikstof (PAS). Ik vraag mij af of dit niet had moeten en of dit consequenties heeft voor dit plan.

Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met artikel 2 en in het bijzonder artikel 8 van het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)

Dit artikel betreft

Lid 1: “recht op eerbiediging van privé familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.”

Lid 2: “geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht door voor zover bij wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen”

Dit verdrag is direct van toepassing bij het ontwerp instemmingsbesluit zolang het ministerie onzorgvuldig omgaat met de instemming voor gaswinning activiteiten.

De onzorgvuldigheid is gelegen in het feit:

T.a.v. bodemdaling: In het winningsplan wordt ten aanzien van de berekening van de bodemdaling gebruik gemaakt van de bodemdaling gegevens uit 2009 en 2015 (blz. 56 winningsplan) en is mede gebaseerd op gegevens van Deltares m.b.t. de autonome bodemdaling uit 2011 (blz. 46 winningsplan). Dit zijn sterk gedateerde gegevens die in het berekeningsmodel opgenomen zijn. Ten tijde van het schrijven van het winningsplan (2018) waren er meer recente cijfers beschikbaar over de autonome bodemdaling (2017 www.dinoloket.nl). Op blz. 26 van het document Bodemdaling Statusrapport 2018 van Vermilion staat dat er voor 2019 een waterpassing gepland staat. Bij navraag bij Vermilion blijkt echter dat deze “waterpassing” pas later dit jaar gepland staat. Gezien de grafieken mbt bodemdaling op blz. 58 en 59 van het winningsplan rondom De Blesse en de conclusie dat de totale aantal verwachte bodemdaling max. 5 cm is, vraag ik mij af of de gehanteerde berekeningsmethode niet aan te merken is als ‘window dressing’ . 5 cm is immers de kritische grens die waterschappen hanteren. Daarnaast wordt opgemerkt dat de bodemdaling deels veroorzaakt wordt door de velden Vinkega en Nijensleek. Uit de metingen die verricht zijn in 2017 blijkt dat tussen deze 2 velden onverklaarbare bodemdaling is opgetreden. Inmiddels blijkt zelfs de productie uit het veld Vinkega voorlopig te zijn stilgelegd. Deze gegevens zijn niet verwerkt in het huidige winningsplan en is dan ook nalatig in mijn optiek. Tevens staat in het winningsplan dat bij overschrijding van de genoemde maximale bodemdaling van 5 cm een nieuw winningsplan ingediend moet worden. In principe wordt dus Vermilion op basis van het besluit van de Minister al toestemming verleend voor productie (blz 11 ontwerp instemmingsbesluit) **vóórd**at de actuele gegevens bekend zijn. Veilig en verantwoord is dat bodemdaling berekend wordt naar de meest recente inzichten en dat de adviserende organisaties hieraan voorbijgaan maakt mij ongerust. Aangezien het huidige ontwerp instemmingsbesluit genomen is in 2019 verwacht ik dat de meest recente

gegevens omtrent bodemdaling hierin alsnog verwerkt worden en opnieuw beoordeeld worden door de adviserende organisaties. (SodM en TNO) zodat de lokale adviserende organisaties (gemeenten, provincies en waterschappen) hierop hun advies kunnen geven. De huidige adviezen van deze organisaties zijn gebaseerd op verouderd cijfer materiaal. Ook is niet duidelijk waar de afkapwaardes liggen voor bodemdaling in dit specifieke gebied. Is het een open einde en mag iedere keer opnieuw bij overschrijding een nieuw winningsplan aangevraagd worden of is er een grenswaarde. Gezien bovenstaande dient het ontwerp-instemmingsbesluit ingetrokken te worden. Mocht dit niet zo zijn dan zou ik graag opgenomen willen zien bij welke bodemdaling de winning stopt. Daarnaast is de laatste opmerking op blz 11 van het ontwerp instemmingsbesluit denigrerend gezien bovenstaande.

In het ontwerp instemmingsbesluit op blz. 8 staat dat de putten op **Vlieland** niveau met elkaar zijn verbonden ten gevolge van breukblokken en hierdoor stroming mogelijk is van gas/water. Echter in het winningsplan op blz. 57 staat "Mogelijk is er druk-communicatie tussen de **Zechstein** blokken." Wellicht is het beide het geval maar ik concludeer dat de teksten niet consistent zijn en vraag u hier duidelijk in te zijn. Deze onzorgvuldigheid past niet binnen de Algemene wet Bestuursrecht en dus vraag ik u het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

In het winningsplan wordt gesproken over een nieuwe boring (blz 22 winningsplan}. Echter deze plannen zijn weinig concreet gemaakt. Ik zie in de adviezen hierover ook weinig terug. Ik vraag mij af op er op basis van de huidige gegevens een adequate risicobeoordeling mogelijk is. Ik zie dit gegeven in ieder geval onvoldoende terug in de risicobeoordelingen tav bodemdaling en bodemtrilling.

De uitspraak van de rechtbank van Den Haag dd. 9 april 2019 (inzake veld Diever zaaknummers SGR 17/6077 en SGR 17/6101 en SGR 17/1602) is niet verwerkt in dit ontwerp instemmingsbesluit. Hierdoor is het voor mij als belanghebbende niet duidelijk of er een zorgvuldige risico afweging is gedaan door de betreffende instanties op de manier die de rechtbank benoemd en bedoeld. Wel is duidelijk de het ministerie van Economische Zaken en Klimaat nog een reparatie moet uitvoeren ten aanzien van het instemmingsbesluit veld Diever d.d. 21 juli 2017. Tevens is niet duidelijk of de risicobeoordeling door de betreffende instanties waarop het ontwerp instemmingsbesluit is gebaseerd zijn gewijzigd of gewijzigd hadden moeten worden door deze uitspraak. Hierdoor is niet duidelijk op welke gegevens ik mijn zienswijze kan baseren.

Sinds 25 juni 2018 is het seismische station in Kallenkote (gefoon en versnellingsmeter) geplaatst en overgenomen door het KNMI. Dit winningsplan is gedateerd op 13 juli 2018. Dit gegeven is niet verwerkt. De bijlage op blz. 71 is dan ook niet correct.

Het meetstation in Kallenkote geeft op meerdere momenten uitslag (bijvoorbeeld 13 juni 2019). De registratie hiervan gebeurt echter niet systematisch en wordt niet beoordeeld

omdat de registratie niet opgevangen wordt door het dichtstbijzijnde meetstation (te weten station Eleveld). Bij navraag bij het KNMI kan niet bepaald worden of het hier om bodemtrilling gaat omdat dit meetstation te ver afstaat van de het volgende meetstation (in Eleveld) waardoor de nauwkeurigheid pas vanaf bodemtrillingen vanaf 1.5 M geregistreerd kunnen worden. Dit is bevestigd door zowel Vermilion in een schrijven aan de gemeente Weststellingwerf als uitgelegd door het KNMI. Tevens geeft zowel Vermilion als het KNMI aan dat voor een goede registratie een veel beter dekkend netwerk benodigd is in deze regio. Ervan uitgaande dat bodemtrillingen van 0.5 M belangrijk zijn om te registreren en te documenteren gezien de exponentiële opbouw, om een uitspraak te kunnen doen over de seismiciteit van de put, wordt genoemd dat om de 5 tot 10 km een gefoon i.c.m. versnellingsmeter zou moeten staan. Dit is niet het geval. Ik stel dan ook dat het niet verantwoord is om eerst de winning te hervatten in veld Blesdijke/De Blesse zonder een dekkend netwerk en derhalve verzoek ik u het ontwerp instemmingsbesluit te vernietigen.

Vermilion heeft voor het veld Blesdijke/De Blesse een bodemtrilling kans van 19% berekent maar de Tcbb komt tot een kans van 42% (+/- 8%). Dit vind ik opmerkelijk. Dat hierbij ervan uitgegaan wordt van slechts 'cosmetische schade' stelt mij niet gerust. In het Groningerveld maar ook in andere kleine velden is het voor burgers bijzonder lastig om 'cosmetische schade' aan hun bezit vergoed te krijgen. cosmetische schade is weldegelijk schade in de economische zin van het woord: het leidt tot onkosten voor de eigenaar van het pand en tot waardedaling. Ik stel dat ook de mogelijkheid tot het ontstaan van cosmetische schade nadrukkelijk wordt erkend als grond voor de afweging of gaswinning in mijn woonomgeving verantwoord is. Dit geeft geen vertrouwen.

Bebouwing in dorpen en wijken binnen een straal van 5 km vanaf de randen van het veld variëren sterk in bouwkundige eigenschappen, bijna geen huis is gelijk. In een groot deel van het gebied staan woningen gefundeerd op staal. De omgeving wordt gekenmerkt door oa veenweidegebied. Afgelopen jaar heeft dit al geleid tot problemen bij (oude) panden. (Steggerda). De regio wordt oa gekenmerkt door een keileemlaag die op verschillende dieptes voorkomt. Scheuring in deze laag geeft onherstelbare veranderingen geven in het landschap, in de waterhuishouding en aan de (historische) bebouwing. Deze schade is niet alleen aan panden maar ook aan het landschap. Als belanghebbende zie ik dit aspect niet terug in de beoordeling van de risico's. In Groningen heb ik gezien dat hele dorpen hun historische kenmerken verliezen ten gunste van economisch belangen. Het ontwerp instemmingsbesluit zou dan ook op bedreiging risico van deze cultuurhistorische waarden beoordeeld moeten worden. Dit lees ik niet terug.

Omdat gebouwen in mijn omgeving zo divers zijn stel ik dan ook dat 100% van alle panden in het gebied een bouwkundige meting van opstal en fundamenten krijgen inclusief agrarische bedrijfsobjecten zoals stallen, schuren en mestkelders. (Bij voorkeur NIVRE gecertificeerd). Dit om in een later stadium beter vast te kunnen stellen of er

sprake is van schade door mijnbouw. De in het winningsplan gestelde verwaarloosbare kans op schade door toepassing van de SRA-beslisboom is slechts een schematische beoordeling op de omvangrijkheid van de economische schade in het algemeen en is voor mij als belanghebbende niet relevant. Iedere kans op schade dient serieus genomen te worden en alles in het werk gesteld om dit zo klein mogelijk te laten zijn en vaststelling van de schade zo eenvoudig mogelijk. Daarnaast stelt de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) in haar advies aan de Minister dat voor het aantonen van causaal verband tussen mijnbouw en schade een bouwkundige opname nuttig is.

“De Tcbb acht een dergelijke (bouwkundige) opname nuttig voor het geval nadien in de betreffende woning schade ontstaat tijdens of na de uitvoering van mijnbouwactiviteit. In dat geval zal de burger eenvoudiger een mogelijk causaal verband met de mijnbouwactiviteit kunnen aantonen.” Bron: advies Tcbb dd 6 september 2018

https://www.tcbb.nl/file/download/57087387/DOMUS-18236399-v5-22082018_Nulmeting_EZK.pdf

Een *representatieve* bouwkundige opname wordt echter afgeraden in dit advies.

De ‘spelregels’ over hoe er met schade door mij als belanghebbende wordt omgegaan zijn niet duidelijk en aan verandering onderhevig. Momenteel moet ik mij als belanghebbende nog wenden tot Vermilion. Dat er tot nu toe nog geen schade is toegekend door het bedrijf stelt allerminst gerust. Blijkbaar is het lastig om schade door gaswinning erkend te krijgen. Er is een advies schadeprotocol kleine velden maar dit is nog niet operationeel en gezien de opvattingen hierover onder deskundigen lijkt deze schaderegeling eerder een bureaucratische drempel op te werpen dan een vertrouwenwekkende hulp voor mij als belanghebbende. Daarnaast is het meetnetwerk in mijn omgeving volstrekt nog niet op orde. Omdat tijdens de winning de spelregels veranderd worden verzoek ik het ontwerp instemmingsbesluit pas te nemen minimaal totdat hier duidelijkheid over is.

Vooraf aan de winning moet duidelijk zijn voor mij als belanghebbende of er een waarborgfonds is en hoeveel procent van de omzet in dit schadefonds voor eventueel toekomstige schade wordt gereserveerd. Hierin dient ook verwerkt te worden het aspect van ‘waardevermindering van woningen’. Ik lees hier in het ontwerp instemmingsbesluit niets over terug. Vanuit het ‘zorgvuldigheidsprincipe’ uit de Algemene wet bestuursrecht zou dit eerst duidelijk moeten zijn alvorens mij als belanghebbende wordt gevraagd naar mijn mening in de vorm van een zienswijze.

Lekkage van delfstoffen: conform de Mijnbouwwet artikel 34 en 36 wordt een ontwerp instemmingsbesluit begeleid door een paragraaf ter voorkoming van risico's voor veiligheid en milieu. Gezien de vele incidenten, die in de mijnbouwindustrie de laatste jaren bekend zijn geworden, is het noodzakelijk dat de afwerking en de afdichting van het reservoir wordt verbeterd, waardoor de risico's worden geëlimineerd. De effecten

van deze risico's laten zich samenvatten in de vorm van zinkgaten (ernstige lokale bodemdaling), explosies, brand en milieuverontreinigingen. De milieuverontreinigingen laten zich samenvatten in verontreinigingen van de bodem, drinkwater, grondwater en de atmosfeer. Methaanemissies in de atmosfeer hebben een 26 keer groter broeikas effect dan eenzelfde emissie van het verbrandingsproduct CO₂. De verontreinigingen hebben hun oorsprong tijdens het boorproces van de put. Grote spoeling verliezen tijdens de boring zijn een indicatie van lekkage paden langs de buitenkant van de put, die niet direct zichtbaar worden. In het winningsplan en het ontwerp instemmingsbesluit wordt niet ingegaan op de beoordeling van deze specifieke putten. Hierbij verzoek ik de minister om in zijn instemmingsbesluit in te gaan op de risico's als boven beschreven.

Conform de 'gedragscode gaswinning kleine velden' behoort Vermilion een project afstemming programma te hebben en zich hiernaar te gedragen. Tot op heden is er niet gecommuniceerd of uitgevoerd volgens deze gedragscode ondanks de paragraaf communicatie in de het ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Blesdijke/De Blesse en het advies van de gemeenten Weststellingwerf en Steenwijkerland en de Provincie Overijssel. In het ontwerp instemmingsbesluit op blz. 23 van het ontwerp instemmingsbesluit staat dat de communicatie aan burgers 'publieksvriendelijk, gedegen, consistent en transparant' moet zijn. Ik moet concluderen dat hieraan niet is voldaan. Het ministerie van Economische Zaken is in gebreke gebleven bij de publicatie van het ontwerp instemmingsbesluit in de gemeente Steenwijkerland waarin ook de uitnodiging staat voor de informatiemarkt dd. 27 juni 2019. Dit is niet op tijd gepubliceerd in het huis-aan-huis blad zoals vermeld in het ontwerp instemmingsbesluit (uiteindelijk 2 dagen van tevoren in het huis aan huis blad). Slechts vanwege melding van bewoners aan de gemeente is dit opgemerkt en alsnog uitgevoerd. Dit is dan ook niet in lijn met de intentie en maatschappelijke waarden die het ministerie benoemd. Hiermee wordt wantrouwen en onzekerheid bewerkstelligd. In dit licht zou een nieuwe en zorgvuldiger uitgevoerde procedure op zijn plaats zijn.

Op geringe afstand liggen meerdere kleine gaswinning velden: hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. Diever, De Hoeve, Vinkega, Noordwolde, Weststellingwerf, Oldelamer, Eesveen, Nijensleek). Ik stel dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Dit is tot op heden niet gebeurd, terwijl er wel gewezen wordt op effect/invloed van de nabijgelegen velden Vinkega en Nijensleek. Gezien de optimistische prognoses van de producties in deze velden door Vermilion is de druk op deze specifieke regio groot. <https://www.vermilionenergy.com/our-operations/europe/netherlands.cfm> . Ik zie onvoldoende terug in hoeverre hiermee rekening is gehouden en in hoeverre geleerd is van de ervaringen in het Groninger veld om herhaling te voorkomen.

De overheid heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfasen van aardgas. Ook in het ontwerp instemmingsbesluit winningsplan De

Blesse/Blesdijke wordt benadrukt dat gaswinning uit kleine velden zich in een afbouwfase bevindt. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. Ik vraag u derhalve nogmaals dit ontwerp instemmingsbesluit winningsplan De Blesse/Blesdijke te vernietigen.

Handtekening: (moet ingevuld!!!)

Naam: (moet ingevuld!!!)